

Tevens ingediend per internetconsultatieTweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Amsterdam, 29 juni 2018

**Betreft: Consultatie initiatiefwet Van Weyenberg tot vergroten
inspraak deelnemers pensioen over uitsluitingenbeleid en
verantwoord beleggingsbeleid**

Geachte heer/mevrouw,

Op 28 mei 2018 is de internetconsultatie Initiatiefwet Van Weyenberg tot vergroten van inspraak deelnemers pensioen over uitsluitingenbeleid en verantwoord beleggingsbeleid gepubliceerd.

Graag maken wij namens HVG Law LLP, advocatenkantoor met een in pensioenrecht gespecialiseerde praktijkgroep, gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het consultatiedocument van 28 mei 2018.

In het wetsvoorstel wordt geregeld dat verantwoordings- en belanghebbendenorganen een adviesrecht krijgen ten aanzien van het verantwoord beleggingsbeleid en een goedkeuringsrecht ten aanzien van het uitsluitingenbeleid. Wij verzoeken u om tot heroverweging van dit wetsvoorstel over te gaan, om de volgende redenen:

► **Voorkomen geschiktheidseisen voor leden Verantwoordingsorgaan**

Het toekennen van goedkeuringsrechten aan het Verantwoordingsorgaan zal er voor zorgen dat de leden van het Verantwoordingsorgaan als medebeleidsbepaler worden aangemerkt met het gevolg dat geschiktheidseisen van toepassing zijn alsmede de toetsing daarvan door DNB.

Het stellen van geschiktheidseisen aan (kandidaat)leden van het Verantwoordingsorgaan zal een behoorlijke drempel opwerpen om toe te treden tot het Verantwoordingsorgaan. Er zullen minder (kandidaat)leden kunnen voldoen aan de eisen, waardoor de bemensing van het Verantwoordingsorgaan een uitdaging wordt.

Kennis van beleggingen is al het meest lastige gebied voor de leden van diverse organen van pensioenfondsen. Het is niet voor niets dat DNB in 2016 de brochure "Verwacht niveau beleggingskennis bestuurders" heeft uitgebracht. Aanleiding voor het uitbrengen van deze brochure was onder meer omdat de beleggingskennis bij besturen van pensioenfondsen regelmatig tekortschiet. Ditzelfde geldt voor (kandidaat)leden voor het Belanghebbendenorgaan. Ook daar toetst DNB de beleggingskennis in verband met het goedkeuringsrecht ten aanzien van het strategisch beleggingsbeleid. Nog altijd worden kandidaten hierop afgetoetst door DNB of wordt kandidaten verzocht zich terug te trekken omdat de geschiktheid op dat moment niet voldoende op niveau is om de kandidaat als bestuurder of toezichthouder toe te laten. Zie DNB inbreng Toekomstgericht besturen, Position paper geschreven als bijdrage ronde tafel gesprek met vaste commissie SZW, d.d. 6 juni 2018.

De drempels die ontstaan bij het invoeren van een goedkeuringsrecht voor het Verantwoordingsorgaan, bestaande uit het moeilijker kunnen vinden van geschikte kandidaten alsmede toename van de uitvoeringskosten door het volgen van opleidingen, wegen naar onze mening niet op tegen de toegevoegde waarde van dit goedkeuringsrecht. Zie daarvoor ook onze argumenten dat stapeling van bevoegdheden moet worden voorkomen en dat de (mede-)zeggenschap ten aanzien van het uitsluitingenbeleid en het verantwoord beleggingsbeleid al afdoende is geregeld.

► **Stapeling organen en taken en bevoegdheden**

Het intern toezicht is bij de meeste pensioenfondsen ingericht via een Raad van Toezicht. Zeker vanaf 1 januari 2019 zal dit het geval zijn, omdat vanaf die datum alle pensioenfondsen met een beheerd vermogen van meer dan € 1 miljard een Raad van Toezicht moeten aanstellen en het intern toezicht niet meer via een visitatiecommissie mogen laten uitvoeren. Uitgezonderd zijn de pensioenfondsen met een one tier board.

De Raad van Toezicht heeft op veel onderwerpen waarop het Verantwoordingsorgaan adviesrecht heeft, goedkeuringsrecht (zie bijlage 1 bij deze brief met de verschillende bevoegdheden). In de pensioensector is naar aanleiding van de evaluatie van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen de discussie gestart over de exacte rol van het Verantwoordingsorgaan. Deze discussie komt ook voort uit het feit dat bij een aantal pensioenfondsen geschillen zijn ontstaan tussen bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan.

Minister Koolmees heeft in de Verzamelbrief Pensioenen aangekondigd dat de PensioenFederatie werkt aan een handreiking voor Verantwoordingsorganen en dat een klankbordgroep zal worden gevormd om de rol, taken en functioneren van het Verantwoordingsorgaan vast te leggen.

Daarnaast zal de implementatie van de IORP2 richtlijn de nodige gevolgen hebben voor de inrichting van de governance van pensioenfondsen. Ook in dat licht zal opnieuw naar de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verschillende organen van pensioenfondsen gekeken moeten worden. Zie bijlage 2 bij deze brief voor een overzicht waarin wij hebben weergegeven welke organen en functies een pensioenfonds moet inrichten na de implementatie van de IORP2 richtlijn.

Het vooruitlopen op deze uitkomsten door het toekennen van een extra advies- en goedkeuringsrecht past hier niet goed bij.

Het bestuur van een pensioenfonds besluit inzake de beleggingen met in achtneming van het bepaalde in artikel 135, lid 3 Pensioenwet (prudent person regel). Het beleggen van een advies- respectievelijk goedkeuringsrecht ten aanzien van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en het uitsluitingenbeleid, ontstaat een vetorecht ten aanzien van bepaalde beleggingen hetgeen haaks kan staan op het totale beleggingsbeleid dat het pensioenfonds voert.

Wij zijn van mening dat te allen tijde voorkomen moet worden dat het bestuur niet meer effectief kan besluiten omdat op deelaspecten van een groter geheel ineens sprake kan zijn van een advies- dan wel goedkeuringsrecht zonder dat daarmee het gehele beleggingsbeleid en de uitgangspunten daarvan worden overzien door het Verantwoordings- respectievelijk het Belanghebbendenorgaan. Maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en het uitsluitingenbeleid zijn immers slechts onderdeel van het totale beleggingsbeleid dat door het pensioenfonds wordt gevoerd. Bovendien zijn wij van mening dat met de wensen vanuit de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden reeds rekening gehouden moet worden via het vaststellen van de risicohouding op grond van artikel 102a Pensioenwet, hetgeen wij hieronder zullen toelichten.

► **Pensioenfonds houdt al rekening met wensen van deelnemers via vaststelling risicohouding**

Het bestuur van een pensioenfonds draagt in overleg met de overige organen van het pensioenfonds zorg voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van het pensioenfonds (artikel 102a Pensioenwet).

De organen van het pensioenfonds gebruiken deze doelstellingen en uitgangspunten bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding van de overeengekomen pensioenregelingen, alsmede bij de besluitvorming, de verantwoording, de advisering en het toezicht binnen het pensioenfonds.

Op basis van de door het bestuur samen met de organen van het pensioenfonds, waaronder ook het verantwoordings- en het belanghebbendenorgaan vallen, worden dus onder andere de doelstellingen en beleidsuitgangspunten vastgesteld. Daar kunnen maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en het uitsluitingenbeleid onder vallen. Een aantal pensioenfondsen in Nederland heeft dit reeds op deze wijze ingekleed.

Ons inziens ligt het dan ook eerder voor de hand om deze bepaling in de pensioenwet te verduidelijken en te zorgen dat hier het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid, alsmede het uitsluitingenbeleid onder valt en dit ook actief te handhaven, dan nieuwe bevoegdheden in de wet te creëren. Daarmee blijft het primaat van besluitvorming dan ook bij het bestuur, hetgeen overeenkomt met de door hen te dragen eindverantwoordelijkheid. Het bestuur kan dan bij het vaststellen van beleid rekening houden met de in gezamenlijk overleg vastgestelde beleidsuitgangspunten, zonder het geheel van eisen vanuit de wet- en regelgeving, maar ook het geheel van alle belangen uit het oog te verliezen.

Op basis van het voorgaande verzoeken wij u dringend om tot heroverweging van dit initiatief wetsvoorstel over te gaan. Uiteraard zijn wij graag bereid tot het geven van een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,
HVG Law LLP

mr. Bianca van Tilburg
Associate Partner

mr. Nicolette Opdam
Partner

Bijlagen:

1. Verhouding bevoegdheden Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht
2. Overzicht pensioenfonds - organen en functies na invoering IORP2

Verhouding taken Verantwoordingsorgaan - Raad van Toezicht

Verantwoordingsorgaan

Adviesrecht ten aanzien van:

- ▶ **het beleid inzake beloningen**
- ▶ de vorm en inrichting van het intern toezicht
- ▶ de profiëlschets voor leden van de raad van toezicht
- ▶ het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure
- ▶ het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid
- ▶ **gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds**
- ▶ **liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds**
- ▶ het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- ▶ de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten

Raad van Toezicht

Goedkeuringrecht ten aanzien van:

- ▶ het bestuursverslag en de jaarrekening
- ▶ de profiëlschets voor bestuurders
- ▶ **het beleid inzake beloningen, met uitzondering van de beloning van de raad van toezicht**
- ▶ **gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds**
- ▶ **liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds**

Bestuurlijke omgeving na IORP II - 13 januari 2019

